

---

6 MH17

MH17

Aan de orde is het **tweeminutendebat MH17 (CD d.d. 26/06)**.

De voorzitter:

Aan de orde is het tweeminutendebat MH17. Ik heet de minister van Buitenlandse Zaken van harte welkom. Dat geldt ook voor de leden die zich hebben ingeschreven voor dit debat, het publiek en de mensen die het debat op afstand volgen. Er zijn vijf leden die zich hebben ingeschreven, waarvan vier een eerste termijn willen houden. Als eerste is het woord aan de heer Paternotte. Hij voert het woord namens D66. Gaat uw gang.

De heer Paternotte (D66):

Voorzitter. We hebben in een debat stilgestaan bij tien jaar geleden, 17 juli 2014, toen MH17 uit de lucht werd geschooten door een Russische raket. In dat debat heeft de minister toegezegd door te gaan met wat we nu vanuit de rijksoverheid doen om de totstandkoming van het informatiecentrum mogelijk te maken, waar straks hopelijk ook de wrakstukken tentoongesteld kunnen gaan worden. Heel veel dank daarvoor. Ook dank voor de inzet om gerechtigheid te krijgen voor de nabestaanden.

Voorzitter. De bergingsmissies destijds, in die zomer, om ervoor te zorgen dat de slachtoffers, hun persoonlijke bezittingen en de wrakstukken uit de Donbas weg konden en naar Nederland konden komen, was een ongelofelijke inspanning. Het zou voor de mensen die dat gedaan hebben en voor alle nabestaanden goed zijn als we daar nog specifiek bij stilstaan, juist dit jaar. Daarom de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het op 17 juli aanstaande tien jaar geleden is dat vlucht MH17 werd neergehaald en 298 inzittenden, waaronder 196 Nederlanders, de dood vonden;

overwegende dat sinds de Tweede Wereldoorlog nooit zo veel Nederlanders het leven verloren door een aanslag;

overwegende dat de strijd voor gerechtigheid nog altijd doorgaat en Nederland deze samen met bondgenoten onverdroten voortzet;

overwegende dat eenieder die heeft bijgedragen aan de bergings- en repatriëringsmissie zwaar en onontbeerlijk werk heeft geleverd;

verzoekt de regering op 17 juli 2024 de vlag op alle regeeringsgebouwen halfstok te hangen;

roept het kabinet op om de bij de MH17-bergingsmissie betrokken hulpverleners, waaronder militairen, op passende

wijze te eren voor hun inzet in Oekraïne, zoals ook in Nederland is gebeurd,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Paternotte, Boswijk, Ceder, Dassen, De Roon, Diederik van Dijk, Dobbe, Eerdmans, Ellian, Mutluer, Teunissen, Van Baarle, Van Oostenbruggen en Vermeer.

Zij krijgt nr. 183 (33997).

De heer Paternotte (D66):

Heel veel dank dat we dat met zo veel partijen kunnen doen.

Voorzitter. Als u mij toestaat, zou ik nog iets willen zeggen, want dit is het laatste debat van deze minister in deze zaal. Ik heb met bewondering gekeken naar de integriteit en de onvermoeibaarheid waarmee zij de afgelopen negen maanden haar werk als minister van Buitenlandse Zaken heeft gedaan in een buitengewoon turbulente tijd in deze wereld. Ik wil haar daar zeer voor danken, ook voor de prettige samenwerking daaromheen.

Ik zou hetzelfde nog willen zeggen tegen mijn medewerker Isa Yusibov, die voor het laatst achterin de zaal zit. Hij is twintig jaar geleden als vluchteling uit Azerbeidzjan naar Nederland gekomen. Hij vertelde mij net dat dat in de week was dat prinses Amalia werd geboren en dat iedereen in het asielzoekerscentrum een extra muntje kreeg om een extra kopje koffie te kunnen halen om te vieren dat de prinses was geboren. Zo zie je maar dat je in de eerste week dat je in Nederland bent, meteen erbij wordt betrokken, al is het maar op een zeer bescheiden manier. Het is mooi dat hij als beleidsadviseur in de Tweede Kamer op heel veel onzichtbare manieren een heel groot verschil heeft kunnen maken. Ik zie zeer uit naar zijn tweets, die hij na zijn vertrek weer helemaal op persoonlijke titel kan gaan delen met de wereld.

De voorzitter:

Hartelijk dank voor uw inbreng. Dan is het woord aan de heer De Roon. Hij spreekt namens de Partij voor de Vrijheid. Gaat uw gang.

De heer De Roon (PVV):

Voorzitter. Gisteren spraken wij met de minister van Buitenlandse Zaken over de stand van zaken die betrekking hebben op de moorddadige aanslag door Rusland op de inzittenden van vlucht MH17 op 17 juli 2014, tien jaar geleden dus alweer. Voor de nabestaanden is er op 17 juli aanstaande een herdenking bij het Nationaal Monument MH17 in Vijfhuizen. Het is mijn wens dat dat voor hen een mooie en waardevolle herdenking zal zijn, maar niet alleen van waarde voor de nabestaanden maar voor geheel Nederland. Het is goed dat de herdenking volledig live wordt uitgezonden op tv en ook via een livestream te volgen zal zijn op 17 juli. Het grote onrecht van die ramp mag niet in het vergeetboekje van onze natie geraken maar moet juist ook bij jongeren die het destijds niet bewust hebben meegemaakt

helder op het netvlies komen en in hun geheugen gegrift worden.

Daarom ondersteunt de PVV graag het streven naar de totstandkoming van een informatie- en documentatiecentrum, als het kan graag bij dat Nationaal Monument MH17 in de buurt. En wij vragen de regering om te bevorderen dat het wrak van het vliegtuig, in het bijzonder de doorzeefde cockpit, daar blijvend kan worden tentoongesteld, opdat wij het nooit vergeten. Mede daarom heb ik de motie ondertekend die hier zojuist is ingediend, met het verzoek om op 17 juli de vlag halfstok te hijsen op de gebouwen van de overheid en om de bergingswerkers te eren voor hun inzet destijds bij hun zware taak in Oekraïne. Zij verdienen dat.

Voorzitter. Er lopen procedures bij internationale instanties om Rusland aan te wijzen als verantwoordelijke voor het grote leed dat is toegebracht en om Rusland een verplichting tot schadevergoeding op te leggen. Als die vorderingen, inclusief schadevergoedingen, worden toegewezen, zegeviert het recht op dat punt. Maar het is van belang dat Rusland daadwerkelijk betaalt en ook alles betaalt, dus niet alleen de 166 miljoen euro van de Nederlandse belastingbetalers die onze overheid heeft uitgegeven voor de afwikkeling van de gevolgen van deze ramp. Rusland moet vooral ook de schadevergoeding voor de nabestaanden betalen. Ik zal er in ieder geval op blijven hameren dat onze regering alles in het werk moet stellen om ervoor te zorgen dat Rusland daar daadwerkelijk volledig voor opdraait.

Zoals de heer Paternotte zei, is dit het laatste debat van deze minister, in ieder geval in haar huidige ambtstermijn. Niet alleen als lid van de commissie Buitenlandse Zaken en woordvoerder van mijn partij, maar ook als voorzitter van de commissie wil ik haar hartelijk danken voor de samenwerking en voor de toegankelijkheid die ze altijd heeft getoond. Ik dank haar met name ook voor haar — hoe zal ik dat zeggen? — zakelijke benadering van alle onderwerpen en voor het gegeven dat ze zich niet laat meeslepen door allerlei emoties, want die heeft ze natuurlijk ook.

Dank u zeer.

De voorzitter:

Hartelijk dank voor uw inbreng. Dan is het woord nu aan de heer Van Oostenbruggen namens Nieuw Sociaal Contract. Gaat uw gang.

De heer Van Oostenbruggen (NSC):

Dank u wel, voorzitter. Gisteren hebben wij tijdens het jaarlijks terugkerende MH17-debat uitgebreid stilgestaan bij de vliegramp. Ik ondersteun zeker de zojuist door de heer Paternotte ingediende motie. We leven ook erg mee met de nabestaanden, zeker in deze tijd: een maand na de tienjarige herdenking.

Tijdens het debat hebben we een aantal zaken met elkaar besproken. Het ging uiteraard over het documentatiecentrum in Vijfhuizen en over hoe we met het wrak omgaan. Dat vinden wij echt hele belangrijke onderwerpen. Die ondersteunen wij ook van harte. We hebben gesproken over een aantal vragen die er nog lagen. We zullen, op uw

advies, contact leggen met lenW daarover. Dat gaan we doen.

Het laatste punt is dat wij echt hopen dat dit goed meegaat in de overdracht. We willen dergelijke rampen uiteraard voorkomen. OVV heeft daarvoor een aantal aanbevelingen gedaan. We horen echt heel graag nog een keer wat daar precies mee is gebeurd, zodat we voor onszelf zeker kunnen stellen dat we er alles aan doen om in de toekomst niet over onveilige landen te vliegen. Dat zijn er tegenwoordig helaas heel wat.

Dit was dan toch mijn tweede debat met de minister. Gisteren was mijn eerste debat met haar. Dank. Ik vond het bijzonder prettig en wens u alle goeds toe in uw verdere carrière.

Dank u wel.

De voorzitter:

Hartelijk dank voor uw inbreng. Tot slot is in dit debat van de zijde van de Kamer het woord aan mevrouw Mutluer. Zij spreekt namens de fractie GroenLinks-Partij van de Arbeid.

Mevrouw Mutluer (GroenLinks-PvdA):

Dank u wel, voorzitter. Ook vanaf hier een diepe buiging. Ik heb echt heel veel respect voor de nabestaanden en al het leed dat die tot op heden hebben gevoeld. Ik heb veel respect voor het strijden voor gerechtigheid, al tien jaar. Dat ondersteunen we. Dat blijven we ook ondersteunen. Dat wilde ik niet onbenoemd laten vanaf hier. Ook wij zullen pleiten voor dat informatie- en documentatiecentrum, inclusief de reconstructie van het vliegtuig. Deze minister, die daar altijd oog voor heeft gehad, gaan we missen. Die is er straks niet meer om dat verder vorm te geven. Maar ze kan ervan uitgaan dat wij het nieuwe kabinet en de nieuwe regering daaraan zullen houden. Ook wij willen haar nogmaals ontzettend veel succes wensen met alles wat ze gaat doen. We gaan haar volgen.

De voorzitter:

Hartelijk dank. Dan zijn we aan het einde van de eerste termijn van de zijde van de Kamer. De minister kan weer direct antwoorden. Er is één motie ingediend die ze kan appreciëren.

Het woord is nu aan de minister van Buitenlandse Zaken.

Minister Bruins Slot:

Voorzitter. Ik dank de leden zeer voor het waardevolle en goede debat dat we gisteren met elkaar hebben gehad. Ik zeg het volgende nog een keer in de plenaire zaal. Ik heb het gisteren ook in het commissiedebat gezegd. Ik dank de leden voor het feit dat ze MH17, de afschuwelijke ramp en tragedie die heeft plaatsgevonden, toch elk jaar weer op de agenda zetten. Dat is essentieel. Het is essentieel, omdat het dit jaar tien jaar geleden is dat 298 onschuldige mensen hun leven verloren, zonder reden, zonder waarschuwing. Het was een ongelofelijke daad van agressie en geweld. De families en vrienden van deze slachtoffers leven al jarenlang met die pijn. Die pijn is ook tien jaar na de ramp niet weg-

geëbd. Het leven van de nabestaanden is voorgoed veranderd. Mijn respect en waardering zijn dan ook zeer groot, niet alleen voor de leden van de Kamer, maar zeker ook voor de nabestaanden en de overige mensen die zijn betrokken bij de stichtingen en andere initiatieven om ervoor te zorgen dat er keer op keer voor gezorgd wordt, hoe lastig het ook is, dat degenen die deze afschuwelijke daad begaan hebben uiteindelijk hun straf niet zullen ontlopen, dat er gerechtigheid en waarheidsvinding zullen zijn en dat er rekenschap zal worden afgelegd.

Een dag nadat de MH17 is neergeschoten, gaf minister-president Rutte aan dat de onderste steen boven moest komen om de waarheid te achterhalen en de daders op te sporen. Zij moeten hun gerechte straf krijgen. Die taak hebben wij, als huidige regering, daarna opgepakt en niet losgelaten. Ik ben in de volle overtuiging dat de nieuwe regering die volgende week hier in functie komt hetzelfde zal doen. Dat heb ik vandaag en ook gisteren weer in de Kamer teruggehoord. Dat is ontzettend belangrijk. Hier ligt voor ons, met elkaar, de hele belangrijke opdracht om ervoor te zorgen dat de nabestaanden gerechtigheid, waarheidsvinding en rekenschap krijgen.

Daarom kan ik alleen maar oordeel Kamer geven aan de motie op stuk nr. 183 van de heer Paternotte, die door veel leden ondertekend is. Volgens mij is die motie door bijna alle fracties van de Kamer ondertekend. Dat zijn de meest krachtige. Ik geef die daarom ook oordeel Kamer. Degene die gaat over het halfstok hangen van vlaggen op regeringsbouwen is de minister-president, maar ik ben in de volle overtuiging dat de nieuwe minister-president dit gaat doen. Daarnaast vind ik het zeer waardevol en zeer goed dat de Kamerleden ook oog hebben voor de betrokken hulpverleners en militairen die zich ingezet hebben voor de berging, en die niet vanuit Nederland kwamen, maar uit het gebied. Het lijkt me zeer passend om hen op passende wijze te eren. Ik ben in de overtuiging dat het nieuwe kabinet dit goed zal oppakken.

Verder is inderdaad ook een aantal andere zaken ter sprake gekomen. Ik deel de woorden die de verschillende leden daarover hebben uitgesproken en de vervolgstappen die gezet moeten worden.

Voorzitter. Dan nog heel kort het volgende. Ik heb de afgelopen tweeënhalf jaar het voorrecht gehad om zowel minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties als minister van Buitenlandse Zaken te mogen zijn geweest. Daarom vind ik het ook wel mooi dat de samenstelling van de Kamer hier vandaag bestaat uit zowel leden van de commissie Buitenlandse Zaken als leden met wie ik gedebatteerd heb als minister van Binnenlandse Zaken. Ik heb als minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties altijd als motto gehad dat het belangrijk is om onze democratie te versterken, te beschermen en te vernieuwen. In mijn afgelopen periode als minister van Buitenlandse Zaken heb ik gezien hoe belangrijk dat is. Ik heb gezien hoe belangrijk het is dat er een sterk parlement, een onafhankelijke rechtsmacht en onafhankelijke media zijn, en hoe belangrijk het is dat we bijvoorbeeld een sterk integriteitsbeleid voeren, ook in Nederland.

Daarom wil ik de Kamer heel erg bedanken voor het goede werk dat deze leden doen om ervoor te zorgen dat er checks-and-balances in ons systeem zijn en het werk dat

de Kamervoorzitter onvermoeibaar doet met grote inzet en respect voor de democratie om ervoor te zorgen dat die krachtig blijft. Ik wens deze Kamer ook toe dat zij er in de komende periode voor zal zorgen dat de Kamer zorgvuldig omgaat met haar sterke rol, die controlerende rol die een onlosmakelijk onderdeel vormt van onze democratie. Ik heb gezien dat die er in veel landen niet op die manier is. Ik wens de Kamer toe dat zij daar weer op een mooie wijze invulling aan gaat geven. Ik wil niet alleen de leden hier bedanken, maar ook alle andere leden met wie ik in de afgelopen tweeënhalf jaar vele goede debatten heb gevoerd. We hebben met jullie inzet samen dingen kunnen bereiken, want uiteindelijk geldt in een democratie dat je iets met meerderheden bereikt. Dat kun je als minister alleen doen op het moment dat je kunt bouwen op een meerderheid in de Tweede en Eerste Kamer. Dus heel hartelijk dank.

De voorzitter:

U ook heel erg bedankt. Ik denk dat ik namens de hele Kamer spreek. U bent zowel minister van Binnenlandse Zaken als van Buitenlandse Zaken geweest, dus u ging eigenlijk over alles. Het is heel goed om elke keer gezien te hebben met welke gedrevenheid, passie en deskundigheid u zich heeft geveerd in de Kamerdebatten en in de verschillende rollen waarin u Nederland daarvoor heeft gediend. Waarschijnlijk gaat u hierna daarmee door. We wensen u daar alvast heel veel succes mee en al het goede voor de toekomst. Dank u wel.

De beraadslaging wordt gesloten.

De voorzitter:

We gaan later, aan het einde van de middag, stemmen over de motie. We zijn nu klaar met dit tweeminutendebat.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.